

άπάνω στο μήνα, χωρίς να το καταλάβει και θα λείει «εὐχαριστώ» και «τί καλοί άνθρωποι». Είναι πολύ-πλοκος δ ἄγραφος οργανισμός του βουνού εκείνου. Αὐτοὶ οἱ δικοί μας είναι που τὰ ζητᾶνε αὐτά· ἐγὼ κόβω τὸ κεφάλι μου. Ἐπρεπε ἐκεῖ νὰ βρίσκονται ἄνθρωποι μὲ νοῦ νὰ παίζουσι τοὺς διαβόλους· αὐτοὺς και νὰ τοὺς παρασύρουν. Ἐγὼ οὔτε δὲ θέλουνε τὴν Ἑλλάδα τὸ ἥξερα, τὸ ἔχω ἀκούσει ἀπὸ ἴδιους. Ὁ Μακαρίτης, τοὺς ἔχει βάλει αὐτὴ τὴν ἰδέα και εἶναι Ρούσικη πολιτική.

Λοιπόν,

Μ' ἔλα αὐτά, θέλω νὰ καταλήξω οὔτε χωρίς ἄλλο αὐτὸ τὸ Ὅρος θὰ γίνῃ Ρούσικο μὲ καιρό. Και ξέρετε οὔτε, ἔχει παντοῦ γιομᾶτο μετόχια μεγάλα — νὰ· ἡ Θάσος εἶναι ἅπάνω κάτω δικιά τους, τὸ Βουλγάρο εἶναι Ζωγραφίτικο, δηλαδὴ Βουλγάρικο.

Κάποιος μοῦπε, «ἀς πάει στὸ διάβολο, τί νὰ τὸ κάνουμε»; Τὸν κακό του τὸν καιρό.

Ἄμα γίνῃ ἐκεῖ Δημοκρατία, — νομίζω τὸν ἴεαυτό μου γελοῖο νὰ λέω Δημοκρατία μὲ ὅποιον κανονισμό, και νὰ μὴ λέω Ρουσία — ἔχει μεγάλη στρατηγική σημασία. Γίνεται φρούριο γερὸ που ἐπικρατᾷ γερὰ τὸ Βόρειο Αἰγαῖο ὡς τὰ Στενά, κάτω ὡς τὴ Σκίαθο κτλ. Εἶναι ἓνα Ρούσικο φρούριο στὸ Αἰγαῖο. Νὰν τὸ ἀποκλείσεις, ἀπὸ ποῦ; Ἀπ' τὴ θάλασσα; Τί ἀνάγκη ἔχει; Γιὰ τροφές; Μὰ ἔχει ἀπέναντι ὅλη τὴ γλώσσα δικιά του· εἶναι μετόχια του και ἡ Καλαμαριά ἐκεῖ εἶναι σταραποθήκη του και κουβαλάει σὲ ἓναν ἀποκλεισμό μὲ καίκια που θὰ τὰ προστατεύουνε τὰ κανόνια τοῦ φρουρίου. Τέλος πάντων, αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου κ' ἔχω δίκαιο.

Ἦθελα νὰ ἔγραφα στὸ «Νουμά», ἀλλὰ σκέφτηκα οὔτε θὰ τᾷγραφα γιὰ σὰς μονάχα κ' ὕστερα ἔπρεπε — μιὰ που θὰ τὰ ἔδλεπον και ἄλλοι — νὰ γράφω προσεχτικὰ και πὺ πολλὰ και δὲν μπορῶ. Εἴμαστε σήμερα μέσα στὰ χιόνια βουτηγμένοι, ξαρωμένοι μέσα σ' ἀντίσκηνο, πῶς διάβολο νὰ γράψεις. Γι' αὐτὸ εἶπα νὰ γράψω ἴσια σὲ σὰς.

Γιὰ προσέξτε γιὰ τὸν Ἀθωνα τί διάβολο γίνεται; Πρέπει, μοῦ φαίνεται, νὰ ποῦν τὴ γνώμη τους και ὁ Κουντουριώτης και ὁ Δαγκλῆς, πῶς ἂν γίνῃ Ρούσικο θὰ μᾶς παραλύσει τὸ Αἰγαῖο.

Μ. ΓΚΙΩΝΗΣ

— Ὁ συνεργάτης μας κ. Παῦλος Γιανήλιας, μηχανικός στὴ Βιέννη, ἔστειλε στο Μαρσοῦα 400 δρ. και 10000 δελ. τάρια καλλιτεχνικά νὰν τὰ πουλήσει γιὰ τὸ «Λευκὸ σταυρό».

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΜΠΕΡΞΩΝ

Ἀγαπητὲ Νουμά,

Δὲν εἴσυνα χτὲς τὸ βράδυ στὸν Ὅμιλο. Μοίριζε Παρίσι.

Ὁ φίλος κ. Καζαντζάκης εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς διαβάσῃ μιὰ σύντομη ἀνάλυση τῆς φιλοσοφίας τοῦ Μπερξῶν. Ἡ Ἀθήνα δὲ φανταζόντανε βέβαια τόσο modernisme που δὲν μπορούσε ὅμως νὰ βρεθῇ παρὰ σ' ἓνα κέντρο δημοτικιστικὸ ἀφοῦ ὁ δημοτικισμός ἀντιπροσωπεύει πιά σήμερα ξέχωρα ἀπὸ τὴ γλωσσική και κάθε ψυχική και ἰδεολογική ἀναμόρφωση.

Ἀφορμὴ τοῦ γραμμάτου μου εἶνε ἡ ἐπίσημη αὐτὴ ἐμφάνιση τοῦ Μπερξωνισμοῦ στὴν Ἀθήνα, ὅπως σοῦγραφα πάρα πάνω και που δὲν ἤθελα νὰ μείνῃ ἀπολέμητη, ξεύροντας πῶς στὴ Γαλλία γίνε-ται ἀληθινὸς ἀγώνας γιὰ τὴ νέα αὐτὴ φιλοσοφία που διακρίνεται γιὰ μιὰ περίεργη εὐκνησία τῶν ἀρχῶν της, ὅπως λένε, ἀφοῦ μποροῦν νὰ προσαρμῶζονται σὲ κάθε φιλοσοφική ἰδεολογία.

Αὐτὸ τὸ βλέπουμε και στοὺς διάφορους μαθητὲς τοῦ Μπερξωνισμοῦ που τὸν ἐξηγοῦνε ὁ καθένας σύμφωνα μὲ τῆς ψυχικὲς κλίσεις τους. (Le Roy uue philosophic nouvelle, R. Gillouin Philosophi de M. H. Berhson J. Segond L' intuition Bergson nienne, J. Désaymard La penscé de Henri Bergson).

Ἔτσι π. χ. ὁ Le Roy προσπαθεῖ νὰ τραβήξῃ τὸν Μπερξωνισμό ἀπὸ κάθε κατεύθυνση πρὸς τὸν ἄθεο Μονισμό παρασύροντάς τον στὴν καθολικὴ Πίστη σ' ἓνα Δημιουργό, ὁ Gillouin πάλι φαίνεται ἐπιφυλακτικὸς στὴν ἀπειθέωση τῆς ζωῆς στὴν ὁποία καταλήγει κατὰ τὴ γνώμη του τὸ φιλοσοφικὸ σύστημα τοῦ Μπερξῶν. Δὲ θάτανε ἄκαιρο σ' ὅλο αὐτὸ τὸ θόρυβο που γίνεται στὴ Γαλλία γύρω ἀπὸ τίς φιλοσοφικὲς ἀρχὲς τοῦ Μπερξῶν ν' ἀναφέρουμε και τὴ γνώμη τοῦ κλασικοῦ ἀντιπάλου τοῦ Μπερξωνισμοῦ, τοῦ J. Benda (Philosophie de la mobilité) που θεωρεῖ τὴ φιλοσοφία τοῦ Μπερξῶν σὰν μιὰ «Ἰδεολογικὴ Μπλόφα» και που μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴ χαρακτηρίσῃ μᾶλλον σὰν μιὰ λυρική διάχυση, σὰν ἓνα ὕμνο λατρείας, σὰν ἄρθρο Πίστης τέλος πάντων, ποτὲ ὅμως ἀκέραια φιλοσοφία.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς ἡ φιλοσοφία τοῦ Μπερξῶν ξεχωρίζεται σὲ δυὸ κεφάλαια ὁλοκάθαρα. Μιὰ καινούργια φιλοσοφικὴ ὄψη ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος και μιὰ μεταφυσικὴ δημιουργία ἀπὸ τὸ ἄλλο, ὅχι ὅμως πολὺ πρωτότυπη.

Ἡ βαθεῖα φιλοσοφικὴ ὄψις τοῦ Μπερξωνισμοῦ εἶναι αὐτὸ τὸ «κινητὸ ἐγὼ» ποὺ δὲν ἀποδίνεται μὲ λέξεις καὶ ποὺ διαδίδεται μέσα μας ὁ Μπερξων κἀπὼ ἀπὸ τὸ συνειθισμένο κοινωνικὸ ἐγὼ τὸ ὅποιο ἀποκαλύπτεται μὲ τὴ γνωστὴ ἀντικειμενοποίηση τῆς προσωπικότητάς μας.

Σ' αὐτὴ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ διαισθητικοῦ ἐγὼ τὸ φιλοσοφικὸ σύστημα τοῦ Μπερξων στηρίζει ὁλόκληρη μιὰ πνευματικὴ μεταφυσικὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσης μὲ τὸν κύριο σκοπὸ ποὺ τὸ διακρίνει ἀλλωστε νὰ κατορθώσῃ νὰ φτάσῃ στὴν ἀληθινὴ γνῶση ἀγγίζοντας «ἐκεῖνο ποὺ πάντα ὑπολανθάνοντας γίνεταί» καὶ ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀπόλυτη πραγματικότητα.

Οἱ πολλὲς ὑποστήριξεις τῆς θεωρίας αὐτῆς συντρέφουν εὐκολονόητα μπόλικες ἀπὸ τίς ἐλπίδες ποὺ ἀφίνει σ' ὅλες τίς θρησκευτικὲς ψυχὰς σκανδαλίζοντας ἀρκετὰ γαργαλιστικὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τὸν ἐτοιμοθάνατο Πνευματισμό. Ὁ νεοπνευματισμὸς ὅμως αὐτὸς σκουντάφτει στὶς ἴδιες δυσκολίες μὲ τὸν πρωτογέννητό του.

Στὴ θεωρία τοῦ Μπερξων π. χ. γιὰ τὴ Μνήμη δὲ φαίνεται ποῦ καὶ πῶς γίνεται ἡ ἔνωση ἀνάμεσα στὴν καθαρὴ Μνήμη καὶ στὴ Μνήμη—Συνήθεια. Ἐπειτα ἀπὸ τὸ ξεχώρισμα τῶν δυὸ Μνημῶν ἡ δυσκολία εἶναι νὰ τίς ἀνταμώσῃ κανεὶς πάλι, ὅπως στὸν Descartes ἔπειτα ἀπὸ τὸν τέλειο χωρισμὸ τοῦ σωματίου καὶ τῆς ψυχῆς ἡ δυσκολία εἴτανε τὸ ξανανέωμά τους.

Ἄν μὲ τὴν ὀλιστικὴ θεωρία τῆς ἐναποθήκευσης τῶν ἀναμνήσεων στὰ ἐγκεφαλικά κύτταρα ἡ δυσκολία εἶναι πάντα στὴν ἐξήγηση ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ δώσουμε στὸ ἀλλαγμὰ τῆς ὀργανικῆς ἀλλοίωσης σὲ συνειδητὴ ἐνέργεια, στὸν Μπερξωνικὸ πνευματισμὸ ἡ δυσκολία φανερώνεται στὴν ἐξήγηση τοῦ ἐναντίου περασμάτου ἀπὸ τὴν καθαρὴ μνήμη στὴ Μνήμη—συνήθεια. Ἡ ἴδια ἀδυναμία ξεχύνεται γενικώτερη στὴ λύση τοῦ Μπερξων γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς σχέσης ἐγκεφάλου καὶ σκέψης, ἀρκετὰ μουχλιασμένη ἄλλωστε, ἀφοῦ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ γνωστὴ διαδικτὴ θεωρία ποὺ νόμιζε τὸν ἐγκέφαλο ὄργανο καὶ ὄχι ἀφορμὴ τῆς σκέψης.

Θάτανε πὺς δυσκολοκατόρθωτο νὰ καταλάβῃ κανεὶς πῶς γίνεται αὐτὸ τὸ πέρασμα κατὰ τὴ φιλοσοφία τοῦ Μπερξων, ἀπὸ τὸν ἐαυτὸ μας στὴ φύση. Δὲν ξεύρουμε ἂν βρίσκεται καμιά σχέση ἀνάμεσα τῆς συναίσθησης τῆς ὑπάρξεώς μας καὶ τῆς ὑπαρξῆς τοῦ φυτοῦ ἢ τοῦ ζώου. Ἡ πρώτη εἶναι αἰσθητὴ ἀπὸ μέσα μας, ἡ δεύτερη εἶναι μόνον φανταστὴ ἢ συμπερασματικὴ ἀναλογικὴ. Ὁ Μπερξωνισμὸς ἀρνίεται τὴν ἀναλογικὴ αὐτὴ συμπερασματικὴ αἰσθησι, προ-

τιμὰ ἐδῶ **τὴ μεταφυσικὴ διαίσθηση ἀπὸ συμπάθεια!**

Γιὰ τέτοιες ἐξήγησεις ἔχει πολὺ δίκαιο ὁ Benda λέγοντας πῶς ἔτσι ἡ φιλοσοφία δὲν εἶναι πιὰ ἡ γνῶσις τῆς ἀλήθειας ἀλλὰ καταντάει πιὰ **προσπάθεια τῆς καρδιάς!**

Ἀφίνοντας κατὰ μέρος τὴν ἔκφραση τῆς αἰσθητικότητας ὡς στοιχεῖο κάθε φιλοσοφίας καὶ ποὺ εἶναι γεμάτη τρυφεράδα στὴν Μπερξωνικὴ αἰσθητικότητα, θὰ μπορούσε κανεὶς γιὰ τὴν πνευματικὴ δημιουργία τοῦ Μπερξωνισμοῦ νὰ βάλῃ γιὰ χαρακτηρισμὸ τῆς μιὰ ἔκφραση τοῦ Lübnitz ἄθελα ἀναποδογυρισμένη. — : «Τὰ Συστήματα λαθεύονται σ' ὅ,τι βεβαιώνουνε κ' εἶναι ἀληθινὰ σ' ὅ,τι ἀρνιούνται.

Ἀθήνα 31 Γενάρη 1913.

E. ΚΑΡΑΪΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΙΕΡΑ ΘΕΛΗΜΑΤΑ

Ξανάρθε ὁ Ματσούκας τὴν περασμένη βδομάδα ἀπὸ τὴν Ἠπειρο γιὰ νὰ ξαναφύγῃ. Ἴσως μάλιστα τὴν ὥρα ποὺ γράφουμε νὰ ξαναφύγε καὶ νὰ βρεῖται πάλι στὸ Μπιζάνι, πλὴν μὲ τοὺς ἥρωες πολιορκητὲς του. Πάει κ' ἐρχεται κάνοντας, λέει, ἱερὰ θελήματα.

— Δὲν εἶμαι Ματσούκας πιά. Εἶμαι χουσεμκιάρης τοῦ στρατοῦ.

Ὁ Ματσούκας μᾶς ἄφισε καὶ μερικὰ φυλλαράκια σκόρπια ἀπὸ τὸ σημειωματάρι του. Τὰ δημοσιεύουμε.

Κάτου ἀπὸ τὸ Μπιζάνι, 7 τοῦ Γενάρη.

Ὁ λεβεντόκορμος ὁ Γ. Δημητρίου, ὁ Καρπενήσιώτης, πέφτοντας ἀπὸ Τούρκικο βόλι, τοῦτα μαναχὰ τὰ λόγια μπόρεσε νὰ πεῖ:

— Δὲν τῶχω, ρὲ Σπύρο, ποὺ πεθαίνω... Σήχω—σέ με λίγο νὰ ἴδῃ τὰ Γιάνενα.

Δὲν τὰ εἶδε. Ξεψύχωσε.

— Βαρεῖτε τους! Βαρεῖτε τους! εἰντούσαν τὰ στερνὰ του λόγια.

—><—

Κανέτα, 18 τοῦ Γενάρη.

Εἶπα στοὺς εὐζώνους:

— Ξεκινήσατε ἀπὸ τὸ Καρπενήσι, ἀπὸ τὸν Κραθασαρά, ἀπὸ τὸν Ἐπαχτο καὶ ἀπ' ἄλλα χωριὰ τῆς Ρούμελης, ξεκινήσατε θνητοὶ σὰν καὶ μένα, παιδιὰ τοῦ λόγγου καὶ τῆς στάνης, κ' ἤρθατε δῶ καὶ γενήκατε θεοί. Κ' ἤρθα νὰ σᾶς προσκυνήσω καὶ νὰ καῶ σὰ λαμπάδα μπροστὰ στὴν ἀντρευσίνη σας. Γειά σας!

—><—

Προφυλακὲς Μπιζανιοῦ, 25 τοῦ Γενάρη

Δὲ μὲ εἶδανε οἱ προφυλακὲς μας· μὲ νιώσανε.